

Голові спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03
Національного університету цивільного захисту
України, Заслуженому працівнику освіти,
доктору наук з державного управління,
професору Домбровській С.М.

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Федосової Катерини Вадимівни на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України», яку подано до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи

Процес формування державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки потребує створення відповідної теоретико-методичної бази, адже йому притаманний надзвичайно високий ступінь суб'єктивності, що знижує якість такої політики та ефективність її реалізації. Тому вироблення загальних теоретичних принципів, визначення ключових елементів державної політики, виявлення сутності відповідних категорій, теоретична розробка моделей і механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки дозволять вирішити це завдання і сформувати найбільш надійну в існуючих умовах систему захисту економічних інтересів держави, суспільства та особистості.

Саме тому в сучасних умовах існуючих ризиків та викликів державна політика у сфері забезпечення економічної безпеки України потребує удосконалення, в тому числі через підвищення ефективності та результативності відповідних механізмів її формування та реалізації, що й обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Федосової Катерини

Вадимівни, постановку мети роботи, завдань, наукової новизни, формулювання відповідних висновків та пропозицій.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в навчально-науково-виробничому центрі Національного університету цивільного захисту України в межах науково-дослідної роботи «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні стратегічних пріоритетів та визначені напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Визначена дисертанткою мета дисертаційного дослідження зумовила його структуру, а також вибір загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Об'єкт та предмет дослідження сформульовані коректно та узгоджені з метою і завданнями наукового дослідження.

У вступі дисертанткою надано загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність теми дисертації, зазначено її зв'язок з науковими дослідженнями Національного університету цивільного захисту України, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, представлено наукову новизну, наведено практичне значення одержаних результатів та дані щодо їх впровадження та апробації (С. 17-26).

У першому розділі дисертації – «Теоретико-методичні основи формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки» (С. 27-86) здобувачка розглянула сучасний стан наукових досліджень та систематизувала теоретико-методичні підходи щодо ролі держави у сфері забезпечення економічної безпеки; визначила сутність і

зміст державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, обґрунтувала і виокремила механізми її формування та реалізації; охарактеризувала особливості формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в різних країнах світу. В цілому, перший розділ дисертанткою подано, як аналіз основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням українських та іноземних джерел.

У другому розділі наукового дослідження «Сучасний стан механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» (С. 89-144) дисертанткою здійснено оцінку сучасного рівня економічної безпеки України, як об'єкту державної політики; визначено результативність механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України; охарактеризовано існуючі проблеми і протиріччя формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки країни.

Третій розділ дисертації «Удосконалення державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» (С. 148-203) здобувачка присвятила обґрунтуванню стратегічних пріоритетів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України; визначенню напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України; окресленню шляхів трансформації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в умовах європейської інтеграції України.

Наукова новизна одержаних Федосовою К.В. результатів дослідження полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та напрямів удосконалення механізмів формування і реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України.

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну, можна відзначити:

– удосконалено шляхи трансформації державної політики у сфері

забезпечення економічної безпеки в умовах європейської інтеграції України, що полягають у необхідності узгодження виробничої, демографічної, енергетичної, зовнішньоекономічної, інвестиційно-інноваційної, макроекономічної, продовольчої, соціальної, фінансової, податкової, митної складових економічної безпеки країни в умовах воєнного стану (С. 186-203);

– удосконалено теоретико-методичні підходи щодо напрямів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України (С. 168-186);

– дістали подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат науки державного управління шляхом уточнення змісту поняття «державна політика у сфері забезпечення економічної безпеки» (С. 50-65);

– дістали подальшого розвитку узагальнення світових тенденцій та систематизація концептуальних підходів до визначення сутності та змісту державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, як комплексної системи заходів, що реалізується державою та дозволяє зберігати економічну стабільність в умовах впливу різних негативних факторів, а також забезпечувати розвиток та незалежність національної економіки (С. 66-86).

Оцінка ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертаційної роботи

Автореферат дисертації Федосової К.В. достатньо повно (наскільки дозволяє його обсяг) відображає основні результати та висновки проведеного наукового дослідження.

Порівняння тексту автореферату з текстом дисертаційної роботи дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень наукового дослідження та матеріалу, викладеного в авторефераті. Автореферат не містить інформації, яка відсутня в дисертаційній роботі.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих наукових працях

Результати дисертаційного дослідження дисертанткою оприлюднені на міжнародних наукових конгресах, науково-практичних конференціях, в збірниках наукових праць.

Зокрема, основні положення і результати дослідження висвітлено у 16 публікаціях, із них: 6 – статті у наукових фахових виданнях України зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (категорія «Б»), 1 – стаття в іноземному науковому виданні за напрямком дослідження, 8 – публікації в інших наукових виданнях та тези конференцій. У перелічених наукових публікаціях достатньо повно розкрито зміст усіх розділів рецензованої дисертаційної роботи.

Практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджується довідками про їх впровадження у діяльність Дніпропетровської обласної військової адміністрації, якою розглянуто та схвалено до використання в межах реалізації «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік» пропозиції щодо напрямів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в частині посилення економічної конкурентоспроможності регіону, забезпечення його інноваційного розвитку, диверсифікації та відновлення регіональної економіки в умовах воєнного стану. Окрім того, можуть бути використані в практичній діяльності структурних підрозділів Дніпропетровської ОВА в межах Плану заходів з реалізації на 2024-2027 рр. Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року пропозиції здобувачки щодо шляхів трансформації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні в умовах європейської інтеграції України.

Результати дисертаційного дослідження, а саме: поглиблення понятійно-категоріального апарату, обґрунтування та виокремлення механізмів формування і реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, а також визначення напрямів їх удосконалення використовуються при викладанні освітніх компонент «Публічне управління та адміністрування в економічній сфері» та «Державна політика: аналіз та механізми впровадження» за програмою підготовки здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у Національному університеті цивільного захисту України.

Також основні положення, висновки, рекомендації та пропозиції здобувачки можуть бути використані в практичній діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування для подальшого удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України, як на регіональному, так місцевому рівнях.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності

Дисертація Федосової Катерини Вадимівни на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а саме наступним його пунктам: цілі, завдання, функції держави, стратегії її розвитку, як чинники формування та функціонування механізмів державного управління; механізми державного регулювання окремих галузей і сфер суспільного життя та їх удосконалення; результативність та ефективність функціонування суб'єктів та механізмів державного управління; державне регулювання розвитку країни, регіону, галузі; програми та механізми їх реалізації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи

Не зважаючи на те, що дисертаційне дослідження Федосової Катерини Вадимівни на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» виконане на достатньо високому науково-теоретичному та методичному рівнях, мають місце окремі дискусійні положення, зауваження та побажання.

1. У дисертаційній роботі в методах дослідження зазначається, що теоретико-методичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення теорії державного управління, економічних та соціальних наук, наукові праці українських та зарубіжних вчених з питань формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Однак у вступі дисертації в переліку науковців, які займалися зазначеною проблематикою (С. 18) здобувачка, на жаль, не наводить прізвищ зарубіжних вчених, які займалися питаннями особливостей формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

2. У підрозділі 1.1 дисертації «Економічна безпека як об'єкт державної політики» занадто багато уваги приділяється розгляду сутності та змісту поняття «фінансова безпека» (С. 35-39), хоча предметом наукового дослідження виступає саме економічна безпека.

3. На рисунку 1.3 дисертації «Система формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки» (С. 50) здобувачка наводить інструменти політико-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки до яких відносить: Конституцію України; міждержавні угоди про партнерство, співробітництво та інтеграцію; законодавчі, нормативно-правові акти: Верховної Ради України, Президента, Кабінету Міністрів, міністерств і відомств. Доцільно було б конкретизувати інструменти політико-правового механізму, тобто вказати ті нормативно-правові акти, які мають безпосереднє відношення до формування та реалізації основ державної політики у сфері

забезпечення економічної безпеки України.

4. У підрозділі 2.1. дисертації «Оцінка рівня економічної безпеки України як об'єкту державної політики» (С. 89-109), дисертантка досить розгорнуто характеризує особливості та рівень економічного розвитку України за період 2019-2023 рр. Однак, доцільно було б наведену статистико-аналітичну інформацію за різними складовими економічної безпеки піддати системному аналізу та розглядати комплексно за допомогою відповідних інтегрованих показників. Це дозволило б створити єдину аналітичну площину для характеристики досягнутого рівня економічної безпеки України, проаналізувати існуючі проблеми і суперечності формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, а також зробити відповідні узагальнення, висновки та пропозиції.

5. Занадто багато уваги в роботі приділено розгляду діяльності центрального органу виконавчої влади – Бюро економічної безпеки, на яке покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави (підрозділи 3.1, 3.2 і 3.3). Доречніше було б здобувачці зосередитися на питаннях удосконалення діяльності Бюро економічної безпеки, як важливого інструменту формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в одному проектному підрозділі роботи.

Разом з тим, вказані зауваження та побажання не знижують загальної науково-практичної цінності дисертації, не впливають на позитивну оцінку наукового дослідження, а можуть слугувати дороговказом щодо подальших наукових досліджень здобувачки.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Федосової Катерини Вадимівни на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» виконана на достатньо високому науково-методичному рівні, має практичну цінність і є завершеною

науковою працею, в якій отримані науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне науково-прикладне завдання, що полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації є результатом проведених наукових досліджень, що знайшли відображення у дисертаційній роботі та є значущими для галузі науки державного управління.

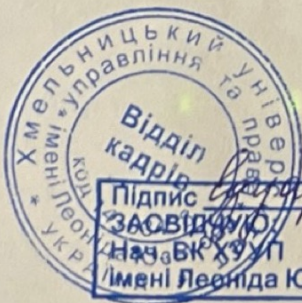
За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості наукової та практичної цінності здобутих результатів дисертація на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» відповідає вимогам МОН України та пунктам 11-13 Порядку присудження наукових ступенів, що затверджений Постановою КМУ від 24.07.2013 р., №567 (зі змінами), а її авторка – Федосова Катерина Вадимівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор наук державного управління, професор

Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Відділ кадрів
Підпис
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. ВК ХУУП
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

Едуарда Щепанського
Алена Ювань